

**Commissie
Integraal
Waterbeheer**

Jaarprogramma 2001

CIW-VI subwerkgroep Diffuse Bronnen

2001

CIW-VI subwerkgroep Diffuse Bronnen
Secretaris: M. Cuijpers (RIZA)
tel: 0320-298848

Activiteiten 2001

Periode van uitvoering

Nr. Activiteiten	Kwartaal			
	1	2	3	4
Strategie-ontwikkeling				
1. analyse vastgesteld beleid	ad hoc			
2. verkenning van beleidsontwikkelingen	ad hoc			
3. strategie-uitvoering	ad hoc			
4. actieve lobby beleidsmakers	ad hoc			
5. doorkijk naar de toekomst	ad hoc			
Stimuleren uitvoering van actieprogramma				
6. themabijeenkomsten	ad hoc			
Informatieuitwisseling en ondersteuning regioteams				
7. trekkersoverleg	ad hoc, 2/jaar			
8. platformbijeenkomst				
9. gespreksronde				
10. belrondes				
11. nieuwsbrief	ad hoc			
12. internet				
Monitoren en rapporteren				
13. aanbevelingen monitoring				
14. studie verkenningen en programma's				
15. voortgangsrapportage				
Aanbevelingen doen				
16. agendering	ad hoc			
17. netwerkstructuur in beeld brengen				
18. evaluatie handreiking diffuse bronnen				
19. overzicht nationale activiteiten				

Inzet voor uitvoering

Nr. Activiteiten	Dagen leden	Kfl
Strategie-ontwikkeling		
1. analyse vastgesteld beleid	5	p.m.
2. verkenning van beleidsontwikkelingen	10	p.m.
3. strategie-uitvoering	25	p.m.
4. actieve lobby beleidsmakers	10	p.m.
5. doorkijk naar de toekomst	5	p.m.
Stimuleren uitvoering van actieprogramma		
6. themabijeenkomsten	10	25
Informatieuitwisseling en ondersteuning regioteams		
7. trekkersoverleg	10	20
8. platformbijeenkomst	5	15
9. gespreksronde	12	-
10. belrondes	5	-
11. nieuwsbrief	5	-
12. internet	15	-
Monitoren en rapporteren		
13. aanbevelingen monitoring	10	-
14. studie verkenningen en programma's	10	50
15. voortgangsrapportage	50	-
Aanbevelingen doen		
16. agendering	5	-
17. netwerkstructuur in beeld brengen	2	-
18. evaluatie handreiking diffuse bronnen	5	-
19. overzicht nationale activiteiten	10	-
Totaal	209	110

Inzet leden 2001

CIW-Diffuse Bronnen vergadert met een frequentie van vier maal per jaar. De actieve leden zijn afkomstig van RWS/Hoofdkantoor, RWS/Regionale Directie, RWS/RIZA, LNV, VROM/DGM, Waterpakt/milieuorganisaties, FME-CWM, VEWIN, waterschappen, Unie van Waterschappen en IPO/provincies. Agendaleden zijn RIVM, VNO-NCW en VNR.

De initiatief-rol voor de activiteiten zal gelegd worden bij degenen die veel tijd hebben toegezegd. Voorwaarde voor het functioneren van de subwerkgroep is dat de leden de toegezegde tijd ook waarmaken. De toegezegde tijd vergeleken met de benodigde tijd laat zien dat er een tekort is. Dit betekent dat mogelijk activiteiten afvallen of beperkt zullen worden uitgevoerd, tenzij door extra inspanningen (ad-hoc) deze alsnog gerealiseerd kunnen worden.

Overzicht van de inzet

J.D. Heijnis (voorzitter)	Waterschap Zuiderzeeland	15 dagen
M. Cuijpers (secretaris)	RWS/RIZA	75 dagen
A. van Breemen	Unie van Waterschappen	21 dagen + ad hoc
A. van Oest	RWS/RIZA	25 dagen
R. Teunissen	RWS/RIZA	30 dagen
B. Hellings	RWS/Hoofdkantoor	30 dagen
H. de Haan	Prov. Friesland	6 dagen
J. Uunk	Waterschap Regge en Dinkel	10 dagen
H. Overbeek	Prov. Noord-Holland	15 dagen
A. Verheggen	VNO-NCW	6 dagen + ad hoc
B. Spaargaren	RWS-RD Noord-Holland	15 dagen
K. Schoonbeek	HH-West Brabant	20 dagen
D. Stoppelenburg	Waterpakt	7,5 dagen + ad hoc
A. Roos	VROM/DGM	10 dagen + ad hoc
R. Stam	LNV	10 dagen + ad hoc
H. Elsinga	RIVM	6 dagen + ad hoc
R. Eijsink	VEWIN	6 dagen + ad hoc
	Bruto-totaal	307,5 dagen + ad hoc
	- vergaderingen en secretariaat	136 dagen
	Netto-totaal	171,5 dagen + ad hoc

Behandeling van logisch gebundelde onderwerpen vindt plaats in de combiwerkgroep. Bij onvoldoende mogelijkheden binnen de subwerkgroep moet ook gedacht worden aan meer doorgeleiding naar betrokken organisaties voor een zelfstandige uitvoering van werkzaamheden, waarna de subwerkgroep enkel werkt met het resultaat.

Overzicht onderwerpen en betrokkenen

Onderwerp	Betrokkenen
Strategie-uitvoering	Van Breemen, Spaargaren, Overbeek, Hellings, Teunissen, ad-hoc: Stoppelenburg, Uunk, Verheggen, Heijnis
Stimuleren uitvoering van actieprogramma	Van Breemen, Van Oest, Overbeek, Schoonbeek
Informatieuitwisseling en ondersteuning regioteams	Allen
Monitoren en rapporteren	Teunissen, Uunk, Hellings, Stoppelenburg
Aanbevelingen doen	Allen
Communicatie-activiteiten	Van Oest, Van Breemen, Eijsink, Overbeek

Inhoudsopgave

Activiteiten 2001 5

Periode van uitvoering 5

Inzet voor uitvoering 5

Inzet leden 2001 6

1 Inleiding 8

2 Speerpunten 2001 9

3 De taken uitgewerkt 10

3.1 Strategie-ontwikkeling 10

3.2 Stimuleren uitvoering van actieprogramma 11

3.3 Informatieuitwisseling en ondersteuning regioteams 11

3.4 Monitoren en rapporteren 12

3.5 Aanbevelingen doen 13

Bijlagen

1 Evaluatie 2001

1 Strategie-ontwikkeling en voortschrijdend actieprogramma

2 Stimuleren uitvoering van actieprogramma

3 Informatie uitwisseling en ondersteuning regioteams

4 Monitoren en rapporteren

2 Voorgeschiedenis, taakopdracht en rol en positie van de subwerkgroep

1 Wat is er gebeurd?

2 Taakopdracht

3 Visie op de rol van de subwerkgroep

4 Positie van subwerkgroep in haar omgeving

3 Ledenlijst - CIW-VI subwerkgroep Diffuse Bronnen

4 Strategie en instrumentarium

1 Inleiding

2 Strategie

2.1 strategie voor diffuse bronnen in het waterbeleid

2.2 strategie voor de subwerkgroep

3 Instrumentarium

3.1 instrumentarium algemeen

3.2 rol subwerkgroep diffuse bronnen

4 Casus: uitloging van zink

Bijlage A

1 Inleiding

In dit jaarprogramma kunt u lezen welke activiteiten de CIW-subwerkgroep Diffuse Bronnen in 2001 wil gaan ontplooiën. In hoofdstuk 2 vindt u de speerpunten uit het jaarprogramma weergegeven. In hoofdstuk 3 wordt een uitgebreider overzicht van de voorgenomen activiteiten gegeven. De activiteiten hebben betrekking op de in bijlage II beschreven taakonderdelen 1 tot en met 7. Deze bijlage geeft naast de historie en taakopdracht tevens inzicht in de visie, omgeving en werkwijze van de subwerkgroep. In bijlage I vindt u de evaluatie van het werkprogramma van 2000. De samenstelling van de subwerkgroep is gegeven in bijlage III. De strategie en visie voor de subwerkgroep vindt u beschreven in bijlage IV.

2 Speerpunten 2001

"Op de agenda" houden van diffuse bronnen

De subwerkgroep heeft tot taak de voortgang van het actieprogramma in beeld te brengen om te signaleren waar leemtes zijn tussen de uitvoeringspraktijk en beleid. Vanaf het begin is reeds gebleken dat veel acties in gang zijn gezet, maar dat tevens moest worden geconcludeerd dat een aantal acties nog onvoldoende is uitgewerkt. Totdat duidelijk is dat de acties voldoende resultaat opleveren voor een goede waterkwaliteit, is het nodig dat er ook vervolgacties tot stand komen (het voortschrijdend karakter van het actieprogramma). Omdat de aanpak van diffuse bronnen een kwestie van lange adem is, geldt het bovenstaande na afloop van 2000 nog steeds. Het blijft dus nodig actief te werken aan het "op de agenda" houden van diffuse bronnen.

Strategievorming subwerkgroep

Nu er inmiddels veel landelijke en regionale activiteiten lopen om de problematiek van de diffuse verontreiniging aan te pakken breekt het moment aan om te werken aan verdere verdeling, bundeling en stroomlijning van de activiteiten. Strategievorming voor de subwerkgroep Diffuse Bronnen was daarom ook één van de speerpunten van 2000. Dit jaar zal tot de uitvoering van de strategie moeten worden overgegaan aan de hand van een aantal goede voorbeeldsituaties.

Informatie-uitwisseling en doorgeleiding

De subwerkgroep vindt het verder belangrijk om aandacht te besteden aan informatie-uitwisseling op het gebied van diffuse bronnen. Hiervoor worden ook in 2001 diverse partners benaderd en infrastructuur gestimuleerd. De subwerkgroep wil zich daarnaast richten op het doorgeleiden van vragen en het doen van aanbevelingen voor onderzoek.

Monitoring

De subwerkgroep is verder van mening dat diffuse bronnen op dit moment nog niet goed ingebed zijn in de vaste infrastructuur voor monitoring. Het in beeld brengen van de ontwikkeling van de omvang van (de watervervuiling uit) diffuse bronnen is wel van groot belang voor de voortgangsbewaking van de doelstellingen ten aanzien van diffuse bronnen door waterbeheerders. Daarnaast kan goed cijfermateriaal bestuurders overtuigen van het nut van de aanpak van diffuse bronnen. In de afgelopen jaren is de organisatie van de monitoring sterk veranderd, zowel nationaal (interdepartementaal) als regionaal en binnen de organisaties zelf. Begin 2001 moet een rapportage laten zien hoe e.e.a. nu georganiseerd is. Verder wordt een voortgangsrapportage opgesteld aan de hand informatie uit gesprekken met de regioplatforms en een inventarisatie van de verkenningen en plannings van de platformen. Vanuit de cijfermatige voortgangsmonitoring en de voortgangsrapportage zal worden nagegaan of bijstellingen van de gekozen speerpunten en verbeteringen in de aanpak gewenst zijn.

3 De taken uitgewerkt

3.1 Strategieontwikkeling

Wat

Strategieontwikkeling. De subwerkgroep stelt op basis van strategische keuzes een meerjarenprogramma op, zodat het 'voortschrijdend karakter' van het actieprogramma past in een overkoepelende strategie.

Waarom

Voor een succesvolle bestrijding van diffuse bronnen is een aanpak op verschillende manieren en op verschillende schaalniveaus noodzakelijk: regionaal, nationaal en soms internationaal. Het juiste niveau hangt af van de schaal waarop het probleem zich voordoet en van het beschikbare instrumentarium. Veelal zullen maatregelen nodig zijn op zowel nationaal als op regionaal of lokaal niveau.

In het licht van recente ontwikkelingen (bijvoorbeeld de intrekking van de toelating van een groot aantal gewasbeschermingsmiddelen en koperhoudende antifouling, het gereedkomen van de AMvB Open teelt en veehouderij) of gewenste ontwikkelingen is het voor CIW-Diffuse Bronnen cruciaal om zich te richten op strategieontwikkeling. Op deze manier kan gericht gewerkt worden aan verdere verdeling, bundeling en stroomlijning van de activiteiten. Witte vlekken moeten nader in beeld gebracht worden, zodat ze aandacht krijgen en actief kunnen worden opgepakt. Verder zal aan de hand van deze informatie bepaald worden of en zo ja in welke rol de subwerkgroep in de komende jaren kan functioneren. De visie en werkwijze is uitgewerkt in het stuk "Strategie en instrumentarium bij de aanpak van diffuse bronnen, en een visie over de bijdrage van de CIW-VI subwerkgroep Diffuse Bronnen aan de ontwikkeling en uitwerking daarvan.", welke als bijlage IV opgenomen.

Hoe

- Interne analyse van de betekenis van vastgesteld beleid en de gevolgen van actuele ontwikkelingen;
- Een verkenning van wat aankomend beleid kan bijdragen aan het reduceren van diffuse bronnen;
- In 2000 heeft de subwerkgroep een strategie ontwikkeld. De subwerkgroep zal vanuit deze strategie gevraagd en ongevraagd aanbevelingen doen. Verder zal de strategie de leidraad vormen om in 2001 acties uit het actieprogramma te activeren;
- Actieve lobby naar beleidsmakers om de plaats van diffuse bronnen te waarborgen en emissiereducerende maatregelen te agenderen. De subwerkgroep levert inspanningen om betrokkenen via ingangen en netwerken te activeren;
- Doorkijk naar de toekomst: aan RIZA kan worden gevraagd om door partijen aangedragen veelbelovende 'voorloperervaringen' door te rekenen op totale potentiële effectiviteit, wanneer deze geëxtrapoleerd worden naar landelijke schaal.

	Activiteit	Werkwijze	Kfl	Kwartaal
1	Analyse vastgesteld beleid	zelf doen	p.m.	4
2	Verkenning van beleidsontwikkelingen	zelf doen	p.m.	4
3	Strategie-uitvoering	zelf doen	p.m.	ad hoc
4	Actieve lobby beleidsmakers	zelf doen	p.m.	ad hoc
5	Doorkijk naar de toekomst	doorgeleiden	-	4

3.2 Stimuleren uitvoering van actieprogramma

Wat

Het stimuleren dat regionaal en -voor de daarvoor in aanmerking komende zaken- op landelijk niveau acties (maatregelen en onderzoek) worden opgepakt.

Waarom

In het Actieprogramma Diffuse Bronnen 'Samen verder voor schoon water' wordt geconcludeerd dat voor het verkrijgen van een gedragen aanpak van diffuse bronnen het goed is onderscheid te maken tussen de verschillende rollen van het bestuurlijk kader, het middenkader en de uitvoering. Het is daarom van belang om in de coördinatieactiviteiten op landelijk niveau en binnen de regioplatforms uitdrukkelijk het middenkader en het bestuurlijk niveau te betrekken.

Hoe

- Themabijeenkomsten en daarbij uitdrukkelijk het middenkader en bestuurlijk niveau betrekken.

	Activiteit	Werkwijze	Kfl	Kwartaal
6	themabijeenkomsten	doorgeleiden	25	ad-hoc

3.3 Informatie-uitwisseling en ondersteuning regioteams

Wat

Informatie-uitwisseling blijft één van de aandachtspunten van de subwerkgroep. Het stimuleren tot actief verspreiden van kennis en ervaring opgedaan in regionale (pilot)projecten en deze 'vertalen' naar een landelijke toepasbaarheid en/of andere regio's. Daarnaast is het verzamelen en in samenhang verstrekken van actuele informatie over beleid, onderzoek en uitvoering op het gebied van diffuse bronnen belangrijk gebleken.

Waarom

De uitvoering van deze taak beoogt te helpen bij het vergroten van kennis en inzicht over beleid en ontwikkelingen bij uitvoerende overheden en het rijk. Voorkomen kan worden dat het wiel twee keer wordt uitgevonden. Door afstemming en samenwerking wordt dubbel werk vermeden en het bevordert het overnemen van successen en het voorkomen van mislukkingen.

Hoe

- Trekkersoverleg: bijeenkomsten van de trekkers van de regioteams;
- Platformbijeenkomst: bijeenkomsten voor alle leden van de regioteams;
- Betrekken regio's bij inhoud subwerkgroep, o.a. door bezoeken (gespreksronde), belrondes, etcetera;

- 'Informele' nieuwsbrief: primair gericht op de regioteams. De nieuwsbrief wordt alleen uitgebracht wanneer er nieuws is;
- De internetpagina Diffuse Bronnen: Eind 2000 zijn de overkoepelende pagina's van de Commissie Integraal Waterbeheer gereed gekomen. Een site voor de subwerkgroep is in deze structuur voorzien. Suggesties voor vulling zijn: lijst publicaties en artikelen, overzicht visueel- en ander communicatiemateriaal, agenda landelijke en regionale activiteiten, succesvolle projecten, etc. Op termijn wordt bekeken op welke wijze deze verder uitgebouwd kan worden. Uiteindelijk streeft de subwerkgroep naar een pagina die niet centraal, maar vooral door de gebruikers gevoed wordt, echt interactief dus.

	Activiteit	Werkwijze	Kfl	Kwartaal
7	Trekkersoverleg	zelf doen	20	2/j ad-hoc
8	Platformbijeenkomst	zelf doen	15	1-2
9	Gespreksronde	zelf doen	-	1-2
10	Belrondes	zelf doen	-	6/j
11	Nieuwsbrief	zelf doen	-	ad-hoc
12	Internet	doorgeleiden/zelf doen	-	1

3.4 Monitoren en rapporteren

Wat

Het monitoren en rapporteren van de voortgang van acties en maatregelen op regionaal en landelijk niveau en het stimuleren van het opnemen van diffuse bronnen in bestaande lopende monitoringsprogramma's.

Waarom

In 'Samen verder voor schoon water' is nogmaals geconcludeerd dat het in beeld krijgen van de voortgang in de aanpak van diffuse bronnen van groot belang is. Met goed cijfermateriaal kunnen en moeten bestuurders worden overtuigd van het nut van de aanpak van diffuse bronnen. Onduidelijk is vaak welke indicatoren belangrijk zijn voor het in beeld brengen van diffuse emissies. Vervolgens is het lastig om de juiste meetgegevens te verkrijgen.

Het is voor CIW-Diffuse Bronnen van belang te volgen welke producten door de verschillende gremia worden gemaakt met betrekking tot monitoring en zonodig aanvullende voorstellen te doen. Op deze wijze kunnen de pakketten aan parameters meer toegesneden worden op diffuse bronnen.

Hoe

- Inventariseren van de monitoringbehoefte en de meest in aanmerking komende uitvoeringsinstanties ten aanzien van diffuse bronnen: integratie diffuse bronnen in bestaande monitoring stimuleren (bijvoorbeeld door middel van een aanbeveling via CIW/VI);
- De afgelopen jaren zijn regionale verkenningen naar stoffen en bronnen uitgevoerd en zijn uitvoeringsprogramma's opgesteld. Een studie naar de rode draad door alle stukken moet zichtbaar maken welke regionale en generieke problemen nu een rol spelen;
- Aan de hand van de voorgaande studie en de gespreksronde (activiteit 9) kan een voortgangsrapportage opgesteld worden.

	Activiteit	Werkwijze	Kfl	Kwartaal
13	aanbevelingen monitoring	zelf doen/doorgeleiden	p.m.	1
14	Studie verkenningen en programma's	Zelf doen/uitbesteden	50	1-2
15	Voortgangsrapportage	Zelf doen	-	3-4

3.5 Aanbevelingen doen

Wat

Het op basis van verkregen informatie uit het 'veld' aan CIW werkgroep emissies doen van:

- aanbevelingen voor het (water)beleid van diffuse bronnen;
- voorstellen tot de instelling van nieuwe subwerkgroepen CIW;
- voorstellen doen voor nader onderzoek.

Waarom

Regio's zullen soms in hun werk te maken krijgen met het ontbreken van regelgeving, strijdigheid in regelgeving, interpretatieproblemen, onduidelijkheden in grensoverschrijdende zaken enz. Regionale aandacht voor een stof, stofstroom of daar voorkomende specifieke bron van verontreiniging kan van landelijk belang zijn, maar nog niet helder op de agenda staan.

Technisch inhoudelijke zaken waaraan behoefte is, maar die niet geregeld zijn kunnen nadere uitwerking krijgen. Deze voorbeelden leiden tot het aankaarten door de subwerkgroep van vragen, doen van aanbevelingen en voorstellen bij de CIW, beleidsmakers, besturen enzovoorts.

Hoe

- De Subwerkgroep reserveert tijd voor agendering van probleemsignalen. Voorwaarde is wel dat de onderwerpen door de regio's aangedragen moeten worden en dat de onderwerpen landelijke betekenis hebben;
- Netwerkstructuren in beeld brengen. Bijvoorbeeld: Probleemstof - doelgroepen - acties - stand van zaken. Uit deze verbanden kan afgeleid worden welke strategie toegepast kan worden om verbeteringen te bewerkstelligen. Of dit eventueel door de subwerkgroep zelf gedaan moet worden, zal onderwerp zijn van de discussie over de strategie voor de subwerkgroep;
- De CIW-subwerkgroep zal bekijken of herziening van de 'regionale handreiking diffuse bronnen' zinvol is. Wanneer er een update van de handreiking moet komen zal CIW-Diffuse Bronnen eventueel aan CIW VI vragen een nieuwe subwerkgroep in te stellen.
- Er is een loket naar de rijksoverheid, maar vanuit de regioteams zijn er regelmatig vragen over activiteiten bij het rijk, die onvoldoende beantwoord worden. Nagegaan zal worden op welke wijze de gewenste informatie beschikbaar kan komen.

	Activiteit	Werkwijze	Kfl	Kwartaal
16	agendering	doorgeleiden	-	ad hoc
17	netwerkstructuur in beeld brengen	doorgeleiden/zelf doen	-	2
18	evaluatie handreiking diffuse bronnen	doorgeleiden/zelf doen	-	2
19	overzicht nationale activiteiten	zelf doen/doorgeleiden	-	1

Bijlagen

1. Strategie-ontwikkeling en voortschrijdend actieprogramma

Strategie

Vanaf 1999 is de werkgroep strategie actief. De afgelopen jaren is vooral gewerkt aan de hand van de actualiteit en signalen van derden. De werkwijze werd daardoor vooral gekenmerkt door activiteiten in het kader van de 'hitte van de dag', omdat er veel op de werkgroep strategie afkwam. Deze ad-hoc activiteiten moeten met de komst van een meerjarenprogramma meer in een strategische lijn worden geplaatst, zodat er naast reactief werken ook een pro-actieve insteek mogelijk is. Er is gewerkt aan een visiedocument (Strategie en instrumenten bij de aanpak van diffuse bronnen) met daarin 2 sporen:

- De strategiebeschrijving van de aanpak van diffuse bronnen (handreiking aanpak diffuse bronnen);
- De strategie van de subwerkgroep zelf om een goede uitvoering van haar taak te kunnen realiseren. Voor het volgende jaar wordt verwacht dat gekomen kan worden tot uitvoering geven aan de strategie.

De werkgroep strategie is opgegaan in de combiwerkgroep van waar uit de gebundelde onderwerpen worden behandeld en voorbereid.

Verkenning beleid en lobby

Bestaand beleid is niet structureel geanalyseerd, maar wel incidenteel. Verkenning van aankomend beleid is uitgevoerd voor een aantal onderwerpen door het uitnodigen van organisaties om de ontwikkelingen toe te lichten, zoals de notitie "Emissiereductiedoelstellingen prioritair stoffen", de onderzoeksstrategie van STOWA en de afspraken tussen de Stichting Duurzaam Bouwmetaal en de overheid. Deze functie moet nog steviger aangezet worden en meer structureel worden ingebed.

Daarnaast zijn door middel van bijvoorbeeld een voorstel voor een brief aan minister Pronk betreffende koperhoudende antifouling binnen CIW-plenair de nodige afspraken gemaakt en is duidelijkheid gekregen over de vervolgaanpak.

Afstemmen

De subwerkgroep en enkele regioteams hebben dit jaar activiteiten ondernomen om de agenda's met onder andere de volgende groepen beter af te stemmen: gemeenten (beter betrekken, bestrijdingsmiddelengebruik), duurzaam bouwen, productenbeleid en productmilieuzorg, emissies railverkeer (HSL-zuid), de metaalindustrie, de watersportbranche (antifouling, afvalwater) en intermediaire organisaties voor particulier gebruik van bestrijdingsmiddelen.

Doorkijk naar de toekomst

Deze actie is alleen zinvol bij concrete maatregelen, waarvan het effect niet op voorhand in te schatten valt. Deze actie is tot op heden nog niet uitgevoerd, omdat nog geen voorstellen voor maatregelen zijn gedaan waarvoor een dergelijke modelberekening interessant zou zijn.

2. Stimuleren uitvoering van actieprogramma

Bestuurlijke bijeenkomst

Er is in 2000 geen bestuurlijk symposium georganiseerd. In de oorspronkelijke opzet zou dit symposium gebruikt worden om in een tweetal regio's meer bestuurlijke aandacht te krijgen voor de aanpak van diffuse bronnen. De betreffende regio's hebben aangegeven een dergelijke bijeenkomst voorsnog niet nodig te hebben. Of desondanks het draagvlak van de verschillende organisaties voor de aanpak voldoende groot is, zal moeten blijken.

Thema bijeenkomst

Er is in 2000 geen themabijeenkomst georganiseerd. Ervaring is dat sterk gekeken wordt naar de subwerkgroep voor het organiseren van de bijeenkomst. Dit terwijl de subwerkgroep de mening was toegedaan dat vanuit de vraag en de behoefte men zelf dergelijke bijeenkomsten diende te realiseren, al dan niet ondersteund door de subwerkgroep. Voorgesteld wordt voor het komende jaar in ieder geval budget te reserveren voor de organisatie. Verder wordt verwacht dat vanuit de uitvoering van de strategie door de subwerkgroep thema's zullen worden aangedragen.

3. Informatie uitwisseling en ondersteuning regioteams

Trekkersoverleg en platformbijeenkomst

Het trekkersoverleg is het afgelopen jaar maar één maal georganiseerd. Dit was te weinig, aldus de trekkers. Het initiatief wordt door de regioteams op prijs gesteld, bij voorkeur twee keer per jaar. Ook de subwerkgroep heeft een sterke behoefte aan dit overleg om voeding te krijgen uit de regio's met betrekking tot onderwerpen en activiteiten voor de subwerkgroep.

Wel is regelmatig algemene bruikbare informatie in de regioteams door de subwerkgroep verspreid. Te denken valt aan de rapportage "Spuibanen in de akkerbouw" met zowel een winst voor het milieu als voor de opbrengsten voor de boer en de resultaten van de verschillende bijeenkomsten die in de regio's zijn gehouden met betrekking tot de aanpak van onkruidbestrijding op verhardingen.

Tot slot is er een "Diffuus Nieuws" uitgebracht met korte van belang zijnde informatie. Deze nieuwsflits zou veel vaker moeten uitkomen.

Belrondes

Voor iedere vergadering van de subwerkgroep bellen vier leden een vertegenwoordiger van drie van de regionale platforms. Deze belronde levert de subwerkgroep input voor haar vergaderingen en activiteiten en zorgde ervoor dat de leden van de subwerkgroep betrokken zijn bij wat er leeft in de platforms.

Internet

De ontwikkeling van de infrastructuur verliep minder snel dan gehoopt. Tweede helft 2000 is begonnen met het opzetten van de algemene CIW-site. Onder deze paraplu krijgt CIW-Diffuse Bronnen ook een site. Het verder uitbouwen van dit initiatief zal plaatsvinden in 2001.

Creatieve brainstorm

Verschiedende organisaties buigen zich afzonderlijk over de vraag hoe om te gaan met communicatie rond diffuse bronnen. Op 23 november 1999 werd een bijeenkomst georganiseerd over dit thema.

Naar aanleiding van de uitkomsten van het beelden-onderzoek en het behoeften-onderzoek, is in deze bijeenkomst nagedacht over hoe communicatie met betrekking tot 'diffuse bronnen' verbeterd kan worden. Het verslag is begin 2000 verschenen.

4. Monitoren en rapporteren

Monitoring diffuse bronnen

Veel wordt er reeds gemonitord aan diffuse bronnen. Zie o.a. de bronnen genoemd in de handreiking aanpak diffuse bronnen. Door ziekte en gebrek aan capaciteit is een uitgebreid overzicht van bronnen en gremia, alsmede een beschrijving van de nationale structuur waarbinnen de gegevens verzameld worden nog steeds niet gereed. Dit overzicht zal begin 2001 verschijnen.

Voortgangsrapportage

Het Actieprogramma Diffuse Bronnen uit 1997 is in 1999 gevolgd door een hernieuwde inventarisatie van actoren en activiteiten en een melding van de voortgang. In ditzelfde ritme wordt een voortgangsrapportage in 2001 voorzien. Daarvoor zijn gespreksrondes met de regioteams gestart, welke begin 2001 zullen worden afgerond. Samen met de studie naar de rode draad door de verkenningen en programma's van de regioplatforms vormt dit de informatie aan de hand waarvan een voortgangsrapportage kan worden opgesteld.

Daarnaast zijn een tweetal jaarprogramma's uitgebracht, namelijk voor 2000 en voor 2001.

Bijlage II: Voorgeschiedenis, taakopdracht en rol en positie van de subwerkgroep

1 Wat is er gebeurd?

Op 5 februari 1997 is het Actieprogramma Diffuse Bronnen aan de minister van Verkeer en Waterstaat aangeboden. Mede ter uitvoering van acties uit het Actieprogramma is op die dag de huidige CIW-subwerkgroep Diffuse Bronnen ingesteld.

Het doel van de subwerkgroep Diffuse Bronnen is: " het bij voortdurend creëren en bevorderen van draagvlak en bewustwording bij overheden en doelgroepen teneinde te komen tot een gezamenlijke aanpak van diffuse bronnen van waterverontreiniging".

De werkgroep is verantwoordelijk voor een aantal acties die genoemd worden in het Actieprogramma Diffuse Bronnen: het intensiveren van de communicatie, het monitoren van de voortgang en het leren van evaluaties. De subwerkgroep wil deze taken handen en voeten geven met en voor de regionale platforms.

2 Taakopdracht

1. Het **stimuleren** dat regionaal en -voor de daarvoor in aanmerking komende zaken- op landelijk niveau acties (maatregelen en onderzoek) worden opgepakt, door middel van het vervullen van een faciliterende rol (fungeren als coördinator en intermediair tussen regio's en regio en rijk).
2. Het **monitoren en rapporteren** naar werkgroep VI en CIW-plenair en betrokkenen van de voortgang van de afgesproken acties/maatregelen op regionaal en landelijk niveau.
3. Verzorgen van de totstandkoming van een **voortschrijdend Actieprogramma**.
4. Het **inzamelen** en in samenhang **verstrekken van actuele informatie** over beleid, onderzoek en uitvoering op het gebied van diffuse bronnen, primair aan overheden, als uitvloeisel van het huidige Actieprogramma Diffuse Bronnen.
5. Het stimuleren en ondersteunen van regionale platforms diffuse bronnen.
6. Het actief **verspreiden van kennis en ervaring** opgedaan in regionale (pilot)projecten en deze 'vertalen' naar een landelijke toepasbaarheid en/of andere regio's.
7. Het, op basis van verkregen informatie uit het 'veld' aan CIW werkgroep emissies doen van:
 - **aanbevelingen voor** het (water)beleid van diffuse bronnen;
 - voorstellen tot de instelling van **nieuwe subwerkgroepen CIW**;
 - voorstellen doen voor **nader onderzoek**.

3 Visie op de rol van de subwerkgroep

De subwerkgroep heeft bij aanvang de taakopdracht meegekregen die in hoofdstuk 1 beschreven staat. Na een drietal jaren is de visie van de CIW subwerkgroep op haar werkzaamheden de volgende.

CIW-Diffuse Bronnen heeft vooral taken in samenbrengen, verbinden en initiëren. Dit geschiedt in hoofdzaak door de inhoudelijke uitwerking van aan bronnen gerelateerde werkzaamheden over te laten aan de regio-teams of door te geleiden naar partners die daarin hun taak hebben (bijvoorbeeld CIW-werkgroepen, STOWA, overheden en onderzoeksinstituten). De subwerkgroep heeft geen uitvoerende taken (bijvoorbeeld geen technisch onderzoek of contact met doelgroepen) Wel kan de subwerkgroep bijvoorbeeld resultaten van studies, aanbevelingen voor aanpak adopteren ten bate van bredere verspreiding.

De leden van de subwerkgroep, die uit het werkveld van diffuse bronnen afkomstig zijn, besteden een klein deel van hun tijd aan de subwerkgroep. Daarnaast dragen zij in hun werk en hun netwerk bij aan het signaleren en combineren van initiatieven en witte vlekken. In de doorgeleiding en uitbesteding van inhoudelijke studies en aanbevelingen spelen de leden ook een belangrijke rol.

Kernbegrippen in de werkwijze van de subwerkgroep: **signaleren, combineren, stimuleren, doorgeleiden, uitbesteden.**

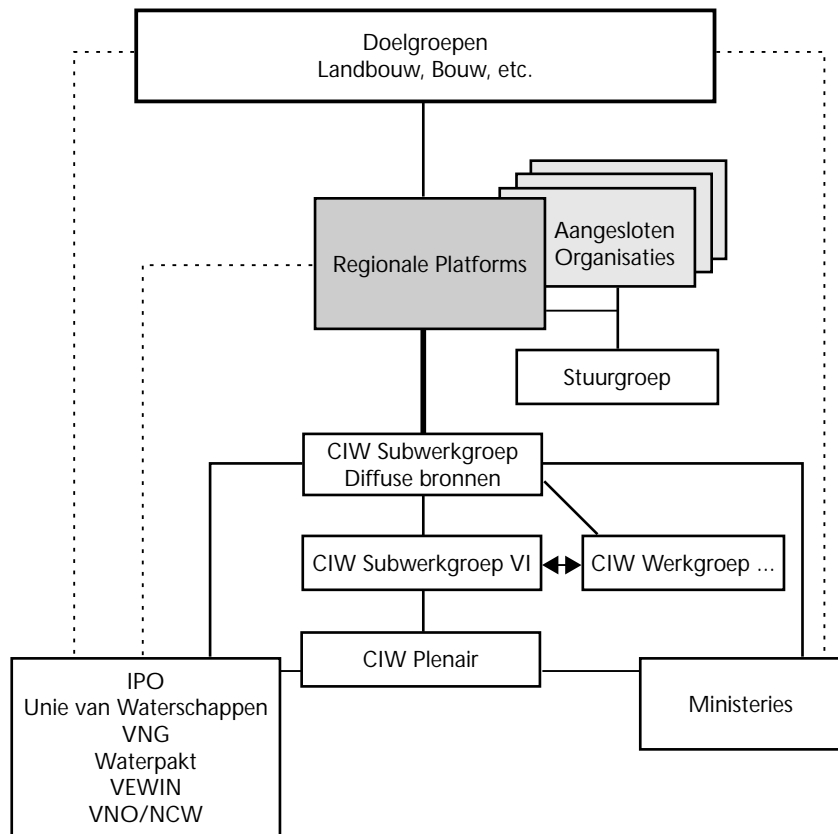
4 Positie van subwerkgroep in haar omgeving

De CIW, Commissie Integraal Waterbeheer, stelt zich ten doel een schakel te vormen tussen uitvoering en beleid in het waterbeheer. De subwerkgroep Diffuse Bronnen valt formeel onder Werkgroep VI van de CIW. Werkgroep VI houdt zich bezig met Emissies en Diffuse Bronnen. Producten zijn onder andere bedrijfstakgewijze afvalwater rapportages (CUWVO-aanbevelingen), inbreng in convenanten bij doelgroepenbeleid, inventarisaties van emissies per bron en watersysteem, aanzetten tot regelgeving en klankbordfunctie en het stimuleren van activiteiten om diffuse bronnen van waterverontreiniging te verminderen. De formele contacten met de verschillende overheidsinstanties lopen vanuit de subwerkgroep via Werkgroep VI en CIW-plenair. Door vertegenwoordiging van deze partijen in werkgroep VI en de subwerkgroep zijn er ook directe contacten met de verschillende instanties.

Wanneer aspecten in beeld komen waar ook andere werkgroepen van CIW aan werken, bijv. monitoring van bronnen en inventarisatie en rapportage van watersystemen (Werkgroep VII: informatievoorziening en watersysteemrapportage) wordt bekeken of samengewerkt kan worden.

De in alle provincies opgerichte regioplatforms onderhouden de contacten en verzorgen de uitvoering van de aanpak bij/door de verschillende doelgroepen (landbouw, bouw, etc.). De Subwerkgroep Diffuse Bronnen heeft de taak de uitvoering van het landelijk aanvaarde Actieprogramma te stimuleren en daarover te rapporteren. Het stimuleren moet vooral door de regioplatforms te steunen.

Een overzicht van de hiervoor geschetste omgeving is weergegeven in de onderstaande figuur.

Bijlage III: Ledenlijst - CIW-Diffuse Bronnen

J.D. Heijnis (voorzitter)
Waterschap Zuiderzeeland
Postbus 229
8200 AE Lelystad
Tel:0320-274911
fax: 0320-247919
e-mail: waterschap@zuiderzeeland.nl (algemeen adres)

A.J.H. van Breemen
Unie van Waterschappen
Postbus 80200
2508 GE Den Haag
tel:070-3519761
fax:070-3544642
e-mail: abreemen@uvw.nl

H. Elzenga (sen.) (agendalid)
RIVM
Postbus 1
3720 BA Bilthoven
tel:030-2743059
fax:030-2744417
e-mail: Hans-sr.elzenga@rivm.nl

H. de Haan
Provincie Friesland Afd. Milieu en Water
Postbus 20120
8900 HM Leeuwarden
tel:058-2925399
fax:0582925122
e-mail: haan399@fryslan.nl

B.J.M. Kobessen (agendalid)
Ver. Nederlandse Riviergemeenten
Brugstraat 13
6811 MB Arnhem
tel:026-4428720
fax:026-4438656
e-mail: info@NVRGemeenten.nl

A.M. van Oest
RIZA
Postbus 17
8200 AA Lelystad
tel:0320-298465
fax: 0320-298514
e-mail: a.voest@riza.rws.minvenw.nl

M.J. Cuijpers (secretaris)
RIZA
Postbus 17
8200 AA Lelystad
tel: 0320-298848
fax:0320-298373
e-mail: m.cuijpers@riza.rws.minvenw.nl

R.J. Eijsink
VEWIN
Postbus 70
2280 AB Rijswijk
tel:070-4144780
fax:070-4144420
e-mail: eijsink@vewin.nl

J.W. Gunster (agendalid)
VNO/NCW Bureau Milieuzaken BMRO
Postbus 93002
2509 AA Den Haag
tel:070-3490327
fax:070-3490360
e-mail: JWGunster@vno-ncw.nl

B. Hellings
Hoofdkantoor van de Waterstaat
Postbus 20906
2500 EX Den Haag
tel:070-3518321
fax:070-3519078
e-mail: g.p.hellings@hkw.rws.minvenw.nl

T. Lycklama
Stichting Reinwater
Vossiusstraat 20
1071 AD Amsterdam
tel: 020-6719322
fax: 020-
e-mail: reinwater@xs4all.nl

H. Overbeek
Provincie Noord-Holland
Postbus 3007
2001 DA Haarlem
tel:023-5143724
fax:023-5143030
e-mail: overbeekh@noord-holland.nl

A. Roos
Ministerie van VROM DGM/BWL (625)
Postbus 30945
2500 GX Den Haag
tel:070-3394297
fax:070-3391288
e-mail:ary.roos@minvrom.nl

B. Spaargaren
Rijkswaterstaat Directie Noord-Holland, afdeling Emissies
Postbus 3119
2001 DC Haarlem
tel: 023-5301301
fax: 023-
e-mail: b.spaargaren@dnh.rws.minvenw.nl

D. Stoppelenburg
Waterpakt
Postbus 90
8860 AB Harlingen
tel:050-3124900
fax:050-3129022
e-mail: stoppelenburg@waddenvereniging.nl

J. Uunk
Waterschap Regge en Dinkel
Postbus 5006
7600 GA Almelo
tel:0546-832525
fax: 0546-821176
e-mail: wrd@wxs.nl (algemeen adres)

K. Schoonbeek
Hoogheemraadschap van West-Brabant
Postbus 2212
4800 CE Breda
tel:076-5641591
fax:076-5641011
e-mail: J.Schoonbeek@ws-hwb.nl

R.D. Stam
LNV/Directie Noord-West
Postbus 603
1110 AP Diemen-Zuid
tel:020-4953153
fax:020-4953111
e-mail: r.d.stam@lnvndw.agro.nl

R. Teunissen
RIZA
Postbus 17
8200 AA Lelystad
tel: 0320-298527
fax:0320-298373
e-mail: r.teunissen@riza.rws.minvenw.nl

A.H.M. Verheggen
FME-CWM Bureau Milieuzaken
Postbus 190
2700 AD Zoetermeer
tel:079-3531236
fax:079-3531365
e-mail: ave@fme.nl

Bijlage IV: Strategie en instrumentarium

1 Inleiding

Water en waterbodems voldoen op veel plaatsen nog niet aan de gewenste minimumkwaliteit (MTR). Het beleid is erop gericht om binnen 10 jaar (2010) voor zoveel mogelijk stoffen op zoveel mogelijk plaatsen zelfs de streefwaarde (VR) te realiseren. Om dit doel zo dicht mogelijk te benaderen is het noodzakelijk de nadruk te leggen op de aanpak van diffuse emissies.

Door de CIW-VI subwerkgroep Diffuse Bronnen is in deze notitie een visie ontwikkeld over hoe de subwerkgroep een bijdrage kan leveren aan de verdere ontwikkeling van de strategie en het instrumentarium om diffuse emissies te reduceren. Ter illustratie is een casus uitgewerkt. Voor één diffuse bron zijn op basis van de gekozen strategie voor elk van de te nemen stappen de aanpak en activiteiten beschreven, waarbij de subwerkgroep een rol kan spelen.

2 Strategie

Achtereenvolgens zal worden ingegaan op de strategie voor diffuse bronnen zoals deze is verwoord in beleidsdocumenten en de strategie die de subwerkgroep diffuse bronnen kiest binnen de uitgezette beleidslijnen.

2.1 Strategie voor diffuse bronnen in het waterbeleid

Beleidsdocumenten als NW4, NMP, e.d. laten zien welke keuzes reeds zijn gemaakt met betrekking tot benoeming van belangrijke bronnen en aandachtsvelden en wijze waarop de aanpak zal worden uitgevoerd. In het "Handboek Wvo-vergunningverlening" van CIW wordt uitgebreid ingegaan op de bestaande beleidsuitgangspunten, instrumenten en regelgeving met betrekking tot zowel puntbronnen als diffuse bronnen. Uit de beleidsrapporten komt het volgende beeld naar voren:

Op landelijke schaal zijn de belangrijkste diffuse bronnen landbouw, bouwmaterialen scheepvaart en verkeer (NW4). Voor de aanpak van deze bronnen zijn de leidende principes: vermindering van verontreiniging, het stand-still-beginsel en het principe "de vervuiler betaalt". Deze uitgangspunten gelden voor alle bronnen (diffuus, industrieel en communaal).

In de emissieaanpak komt de ketenbenadering steeds meer centraal te staan. Het gebruik van milieuvriendelijke producten, schone technologie en het sluiten van kringlopen vormen belangrijke elementen. Voor diffuse bronnen richten de maatregelen zich vooral op het beperken, wijzigen, of verbieden van gangbare toepassingen van milieubelastende producten en materialen. Hierbij geldt een getrapte aanpak:

1. Preventie (schone technologie en procesgeïntegreerde oplossingen).
2. Hergebruik (kringloopsluiting en opwerking t.b.v. hergebruik).

3. Verwerking (zuivering van afvalwater).

Bij de afweging van maatregelen ter beperking van emissies naar water wordt gekeken naar het rendement op langere termijn, de effecten op andere milieucompartimenten dan water en de effecten op het duurzame gebruik van grondstoffen. Duurzame oplossingen hebben de voorkeur boven korte termijn oplossingen. Naast maatwerk per doelgroep is de gebiedsgerichte benadering een essentiële aanvulling op het generieke beleid voor de prioriteitstelling in de aanpak van diffuse bronnen. In eerste instantie worden doelgroepen, zowel op landelijk als regionaal niveau, zelf verantwoordelijk gesteld voor het opstellen van een plan van aanpak; de overheden geven de kaders aan.

Het beleid heeft als doel voor zoveel mogelijk stoffen voor 2006 de minimumkwaliteit te realiseren en in 2010 de streefwaarde. Er kan gekozen worden voor fasering in de tijd en differentiatie naar type waterlopen. Bij de uitvoering wordt accent gelegd op een gebiedsgerichte aanpak. In de provinciale waterhuishoudingplannen en waterbeheersplannen worden op basis van gebiedseigen kenmerken prioriteiten gesteld voor de aanpak van emissies bij de bron. Daarvoor zijn naast de kosten effectiviteit twee criteria van betekenis: de mate waarin nog niet aan de waterkwaliteitsdoelstellingen wordt voldaan en het voorkomen van afwenteling op benedenstrooms gelegen watersystemen. Tevens is de uitvoerbaarheid van maatregelen (technisch en maatschappelijk) van belang.

Op basis van de uitgezette koers zijn de sleutelbegrippen binnen het beleid voor diffuse bronnen: gebiedgerichte analyses, ketenbenadering, communicatie en samenwerking met doelgroepen. Deze strategische uitgangspunten kunnen nog worden aangevuld met de algemene beleidsaspecten monitoring van de voortgang en evaluatie van het gevoerde beleid.

2.2 Strategie voor de subwerkgroep

Activiteiten van de subwerkgroep zullen in samenhang met deze uitgezette koers plaatsvinden. Het landelijk beleid heeft een belangrijke consequentie voor te volgen strategie van de subwerkgroep:
Prioriteiten worden gesteld op basis van gebiedsgerichte analyses en dus niet door de subwerkgroep!

In de taakopvatting van de subwerkgroep staat het (be)geleiden en stimuleren van de aanpak in de regio centraal. De noden en wensen in de uitvoering zijn daarbij leidend. Dit betekent echter niet dat de subwerkgroep alleen reactief werkt. De subwerkgroep acht ook een pro-actieve insteek passend in de strategische lijn. Eigen initiatieven van de subwerkgroep zullen in overleg met de regio-teams en CIW-VI gestalte krijgen.

Ook kan de subwerkgroep een belangrijke intermediair zijn tussen de regionale uitvoering en de landelijk beleidsvorming. Zo kan de subwerkgroep zorgen voor het doorgeleiden van zaken die regionaal niet of niet efficiënt kunnen worden opgepakt. Daarnaast kan de subwerkgroep een rol spelen door op basis van voortgangsrapportages (nationaal, regionaal, of doelgroepen) signalen af te geven naar zowel het landelijk als regionaal beleid of de beleidsdoelen nog binnen bereik liggen.

De gekozen strategische lijn van de subwerkgroep betekent dat vragen vanuit de regio een belangrijke rol spelen voor de te kiezen activiteiten en dat de subwerkgroep vooral een coördinerende, faciliterende en

signalerende rol heeft.

Strategie en uitwerking staan beschreven in de jaarprogramma's van de subwerkgroep en in het actieprogramma Diffuse Bronnen (Samen verder voor schoon water).

3 Instrumentarium

Achtereenvolgens wordt ingegaan op het instrumentarium voor diffuse bronnen en de rol die de subwerkgroep diffuse bronnen kiest binnen de uitgezette beleidslijnen.

3.1 Instrumentarium algemeen

In het actieprogramma diffuse bronnen "Samen verder voor schoon water" staat aangegeven welke activiteiten in het algemene beleid en per bron zullen worden uitgevoerd. Het regulerende instrumentarium van de Wvo vormt slechts één van de instrumenten. Een sterke nadruk ligt op ander instrumentarium, met name informerende en stimulerende instrumenten. Bij de diffuse bronnen problematiek ligt de nadruk op communicatie en samenwerking. Sleutelbegrippen zijn hier: legitimatie (dat de aanpak noodzakelijk is), overtuigen en onderhandelen.

Een voorstel voor een gestructureerde aanpak waarbinnen deze instrumenten worden ingezet staat beschreven in het CIW rapport "Handreiking Regionale aanpak diffuse bronnen". In de bijgevoegde figuur 1 staan de stappen uit dit rapport aangegeven. Het is een beschrijving van het proces, en vormt derhalve een belangrijk instrument, waarmee men tot een aanpak (maatregelen en acties) kan komen voor diffuse bronnen. Dit schema beschrijft echter alleen de stappen voor de waterbeheerder en is daarmee sectoraal gericht. Bij de stappen van de waterbeheerder hoort een voortdurende communicatie met relevante actoren en doelgroepen.

3.2 Rol subwerkgroep Diffuse Bronnen

De basisbeschrijving voor de aanpak zoals gegeven in de "Handreiking Regionale aanpak diffuse bronnen" vormt voor de subwerkgroep het uitgangspunt. De aanpak wordt daarmee vanuit het waterbeheer geïnitieerd en gelegitimeerd. Een belangrijke rol voor de subwerkgroep is het aangeven waar aangrijpingspunten liggen. Dat is bron/probleem specifiek. Diffuse bronnen aanpak is maatwerk, per bron is wat anders nodig. Soms zal onderzoek nodig zijn om aard en omvang van de problematiek duidelijk neer te zetten. Soms zal het ontbreken van emissiebeperkende maatregelen een knelpunt in de aanpak vormen, of is het zaak effectieve beleidsinstrumenten (zoals subsidies) te ontwikkelen. De subwerkgroep kan op basis van vragen uit de regio of op basis van eigen analyse ervoor zorg dragen dat wat nodig is er ook komt. Met betrekking tot de uitvoering is het de bedoeling dat de subwerkgroep in belangrijke mate coördinerend werk doet en zoveel mogelijk doorgeleid naar andere kaders en partijen voor de uitvoering. Dit uiteraard voor zover deze kaders en partijen er zijn. Indien deze kaders en partijen er niet zijn of niet in staat zijn uitvoering te geven aan de gevraagde werkzaamheden zal binnen de subwerkgroep een nadere bezinning moeten plaatsvinden of de subwerkgroep deze taken dan voor haar rekening kan nemen.

In het jaarprogramma 2001 van de subwerkgroep is de rol van de subwerkgroep nader ingevuld. De speerpunten voor dit jaar zijn:

1. Verdere strategieontwikkeling;

-
2. Stimuleren uitvoering van het actieprogramma;
 3. Informatie-uitwisseling en ondersteuning regioteams;
 4. Monitoren en rapporteren;
-
5. Aanbevelingen doen.

Op basis van de gekozen strategie zal de rol van de subwerkgroep vooral zijn het faciliteren van taakverdeling in de uitvoering, het stimuleren van samenwerken, het signaleren van aandachtspunten en waar mogelijk en het doorgeleiden van knelpunten naar de rijksoverheid, daar waar aanvullend beleid nodig is, omdat regionale oplossingen niet mogelijk/wenselijk zijn. Om deze rol te kunnen spelen zal de subwerkgroep zich moeten (laten) informeren om op grond van de informatie de gewenste rol invulling te geven.

Evaluatie, verbetering en aanvulling "Handreiking Regionale aanpak diffuse bronnen"

Omdat de "Handreiking Regionale aanpak diffuse bronnen" een belangrijke rol speelt is het noodzakelijk de handreiking voor de regionale aanpak diffuse bronnen regelmatig te evalueren en na te gaan of aanvulling dan wel verbetering nodig is.

Enkele suggesties voor aanvulling, c.q. verbetering:

- Relaties met doelgroepen en andere overheden (ambtelijk en bestuurlijk) aangeven, zodat de maatschappelijke context duidelijk wordt.
- Als men naar de gehele cyclus kijkt zie je dat het doorlopen en uitvoeren van de beschreven werkzaamheden een behoorlijke klus is. De aandacht en aanpak van diffuse bronnen in het geheel van werkzaamheden om te komen tot een verbetering van de waterkwaliteit vraagt daarom de nodige capaciteit en middelen. Een aanvulling met een bedrijfsmatige planning kan de uitvoering van de cyclus verbeteren.
- Daarnaast is een goede afstemming met de andere aandachtsvelden en werkzaamheden binnen een organisatie noodzakelijk is. Daartoe zou in de cyclus bijvoorbeeld ook de aanpak van de puntbronnen meegenomen moeten worden. Verder kan voor zowel de puntbronnen als diffuse bronnen vanaf de "inventarisatie mogelijke maatregelen en acties" ook gedacht worden aan aanvulling met bijvoorbeeld handhavingsaspecten en daarbinnen bijvoorbeeld aan nalevingsgedrag van bedrijven en actoren.

4 Casus: uitloging van zink

De cyclus in de "Handreiking Regionale aanpak diffuse bronnen" leent zich uitstekend om voor een specifiek diffuus probleem in beeld te brengen waar centraal gecoördineerde acties (bij voorbeeld door een overheid of brancheorganisatie) lopen of nog uitgevoerd moeten worden, waar regionale activiteiten lopen en waar er leemtes zijn op dit punt. Activiteiten worden altijd door actoren uitgevoerd. Er is om de cyclus voor de waterbeheerder dus een schil denkbaar met de belangrijkste actoren. De actorenschil wordt met de cyclus voor de waterbeheerder verbonden door de activiteiten en instrumenten (of het ontbreken daarvan).

Als voorbeeld nemen we de uitloging van zink uit bouwmaterialen en volgen dan de onderdelen en bijbehorende stappen van de cyclus. In bijlage 1 staat voor alle stappen een eerste uitwerking. Dit ter illustratie, zonder daarin volledig te willen zijn. Om een indruk te geven van een mogelijke uitwerking is in figuur 2 bij dit stuk een en ander visueel weergegeven voor de stap "Inventarisatie van de waterkwaliteitsproblemen".

"Inventarisatie van de waterkwaliteitsproblemen" en "Bepaal de bronnen van de probleemstoffen" zijn tamelijk generieke onderdelen, de stappen 1 t/m 9 zijn derhalve nog niet gericht op een bepaalde bron of actorgroep. Wel kan gesteld worden dat inventariserende en verkennende onderzoeken naar potentiële probleemstoffen en bronnen (en al dan niet doorvoering van onderzoek in de monitoring van de waterkwaliteit) bepalend zijn of stoffen en bronnen wel in beeld (kunnen) worden gebracht. Daarvoor liggen er wel acties bij de waterbeheerders. Ook als een discussie verder gaat en normen ter discussie worden gesteld, komen de acties en actoren breder te liggen en gaan bijvoorbeeld het Rijk, de industrie en mogelijk in internationaal kader de EU een rol spelen.

Voor de eerste stappen 1 t/m 9 worden instrumenten ontwikkeld bij bijvoorbeeld de centrale onderzoeks-

instituten en organisaties als RIZA, STOWA, etc. zoals het komen tot een goede selectie van te monitoren bronnen en het toepassen van een gebiedsgerichte benadering. Gekomen in de situatie dat dit instrumentarium beschikbaar is moet dit leiden tot acties m.b.t. implementatie en gebruik van dit instrumentarium door de waterbeheerders.

Als men bijvoorbeeld kijkt naar stap 11 (maatregelpakketten), dan is voor de ontwikkeling daarvan vaak veel onderzoek nodig. Daarbij spelen naast de centrale instituten (van zowel overheid als branche) ook de regionale en lokale partners (lagere overheden en individuele proefbedrijven) een belangrijke rol in het beschikbaar krijgen en praktisch gereed maken van maatregelen. De centrale overheden (ministeries als V&W, VROM, etc.) zijn dan weer belangrijk als het gaat om vastlegging in regelgeving.

Uit het overzicht volgt dat er ten aanzien van bouwmetalen nog een flink aantal acties ontplooid zou moeten worden en dat de belangrijkste actoren zijn:

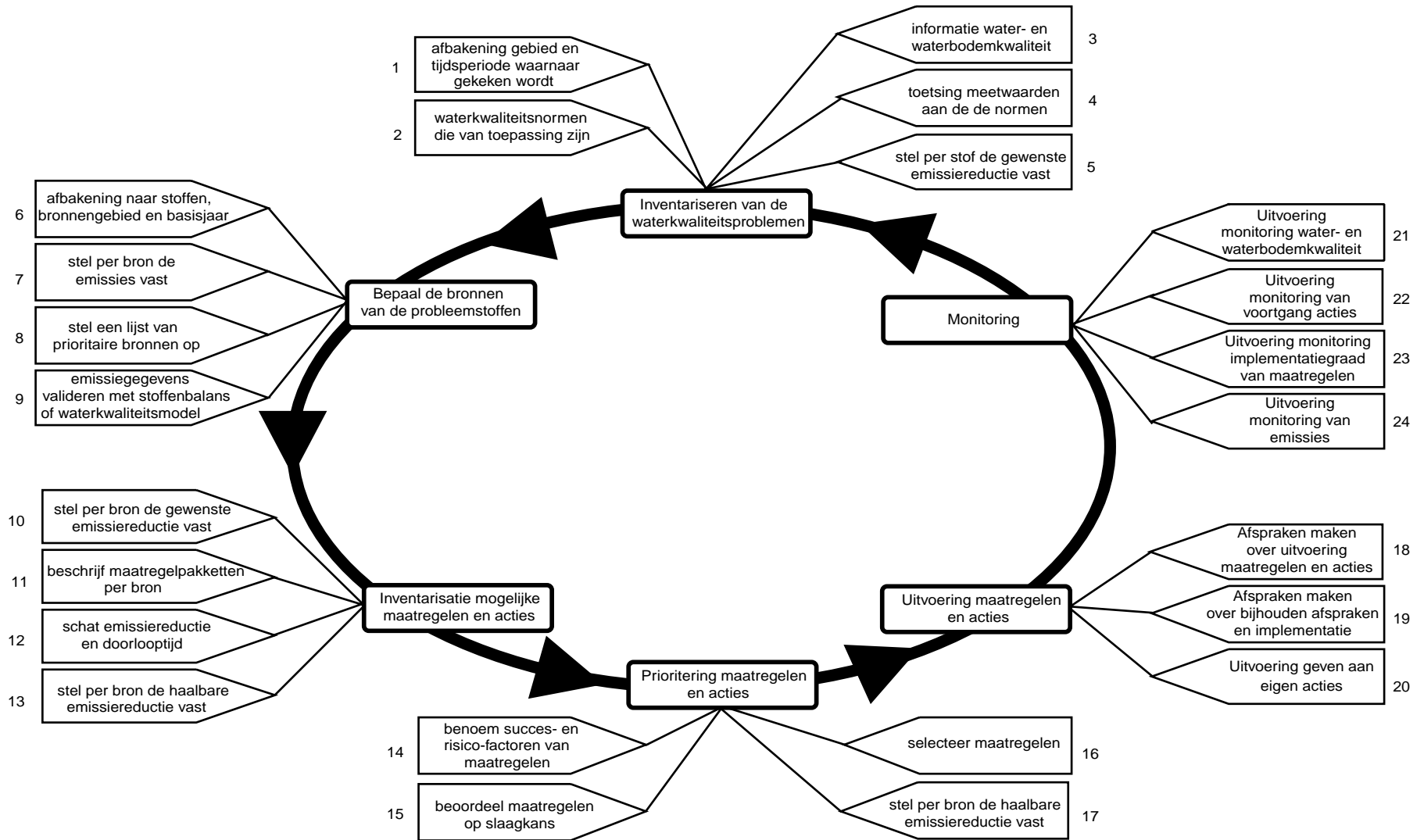
- Waterbeheerders als probleemhebber (met beperkt instrumentarium)
- Industrie als probleemveroorzaker (en soms ontkenner)
- Rijk als generieke regelgever en monitor (die primaat legt bij de regio)
- RIZA + Unie als adviseurs (m.b.t. kennisontwikkeling en beleidsvoorstellen)
- bouwers en opdrachtgevers als uitvoerders (met andere prioriteiten)

Op grond van de cyclus en maatschappelijke dwarsverbanden kun je gaan benoemen welke acties nodig zijn, welke actor (overheid: onderscheiden in bijvoorbeeld waterschap, provincie, gemeente, ministerie, etc. of zelfs EU, OSPAR, etc. dan wel bedrijfsleven: brancheorganisatie, individueel bedrijf, of consumentengroep: recreatievaart, doe-het-zelf, etc.) daarvoor kan of zal worden aangesproken.

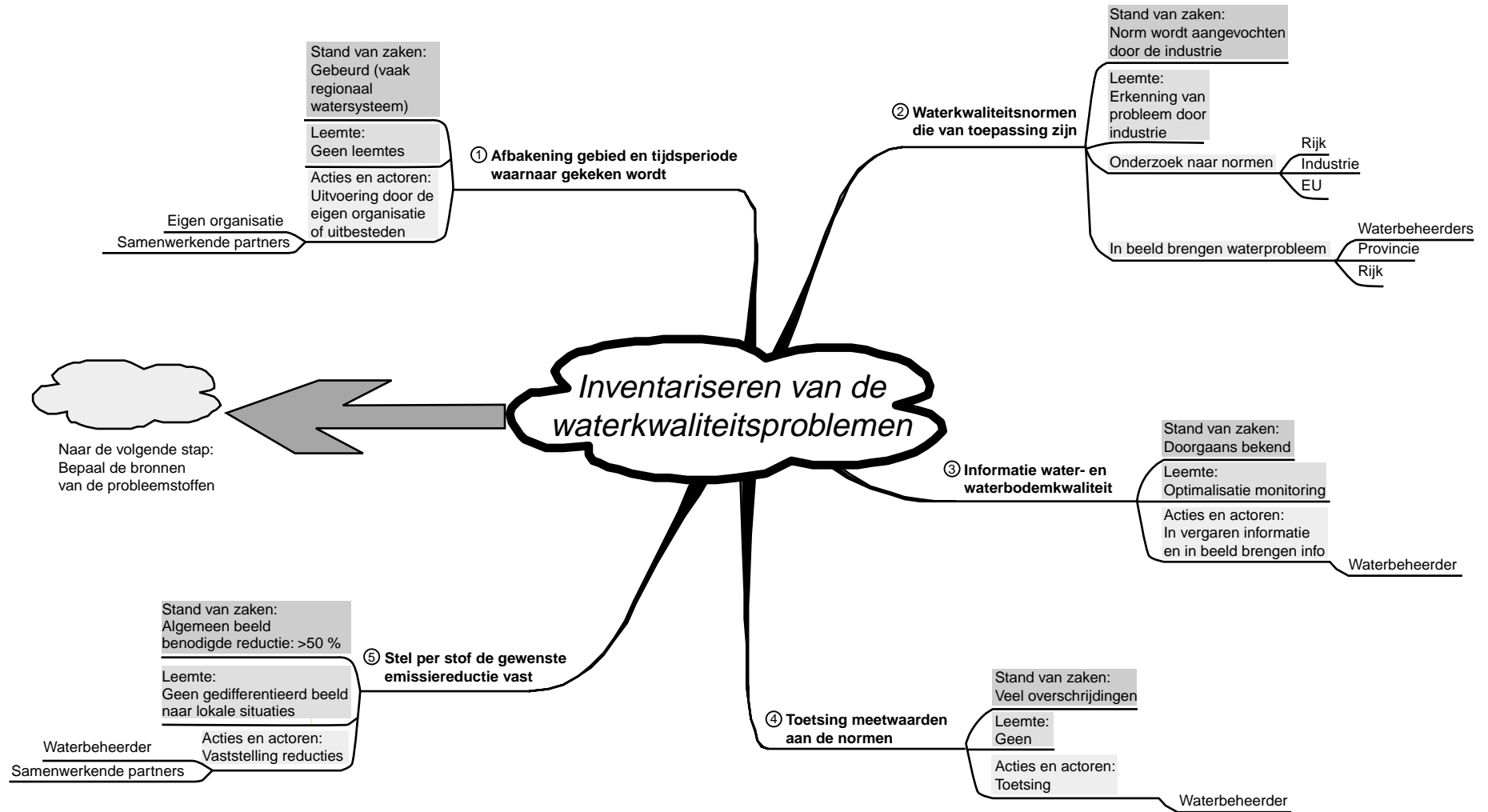
In figuur 3 is een handreiking opgenomen via welke stappen de diverse actoren samen tot een aanpak kunnen komen. De handreiking is uitgewerkt in het rapport "Gebiedsgericht emissiebeleid: uitwerking voor bouwmetalen" (RIZA).

De casus laat de aangrijpingspunten voor de subwerkgroep zien op basis waarvan keuzes kunnen worden gemaakt voor activiteiten. Dit zou per specifieke bron moeten worden bekeken. Voor de casus uitlozing van zink kan de subwerkgroep trachten te faciliteren en stimuleren met betrekking tot de aspecten in de kolom "leemtes" van bijlage 1.

Figuur 1: Cyclus handreiking regionale aanpak diffuse bronnen

Figuur 2: Visuele weergave uitwerking "inventariseren van de waterkwaliteitsproblemen"

Figuur 3: Handreiking gebiedsgericht emissiebeleid voor bouwmetalen

